

Робоча програма **Хоровий клас і практика роботи з хором** для студентів

(назва навчальної дисципліни)

галузі знань 0202 «Мистецтво», спеціальності 8.02020401 «Музичне мистецтво».

Розробники: Болгарський Анатолій Георгійович -

кандидат педагогічних наук, заслужений діяч мистецтв України,

професор Київського університету імені Бориса Грінченка

Рябінко Світлана Миколаївна

викладач Київського університету імені Бориса Грінченка

(вказати авторів, їхні посади, наукові ступені та вчені звання)

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри академічного та естрадного вокалу
Інституту мистецтв

Протокол від «02» вересня 2015 року № 1

Завідувач кафедри
академічного та естрадного вокалу

(підпис)

С.М. Садовенко

© _____, 2015 рік

© _____, 2015 рік

ЗМІСТ:

Пояснювальна записка	4
<i>Хоровий клас і практика роботи з хором</i>	4
Структура програми навчальної дисципліни	9
I. Опис предмета навчальної дисципліни	9
II. Тематичний план навчальної дисципліни	10
III. Програма	11
IV. Навчально-методична карта дисципліни «Хоровий клас і практика роботи з хором »	14
V. Карта самостійної роботи	15
VI. Система поточного та підсумкового контролю	16
VII. Рекомендований репертуар для хорового класу	20
VIII. Рекомендована література	25
<i>Основна</i>	25
<i>Додаткова</i>	26

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА.

Для розвитку духовної культури майбутнього вчителя музики навчальний курс «Хоровий клас і практика роботи з хором» займає провідне місце. Цей вид музичної діяльності найбільш доступний для масового залучення студентів, що пов'язане з колективною природою хорового співу і особливостями самого високоякісного музичного «інструменту» - людського голосу, про що свідчить цінний досвід національно-співочої культури України. Тому саме хоровий клас визначає загальний рівень музично-теоретичної і вокально-хорової підготовки випускників і вимагає інтегративного підходу між фаховими дисциплінами, особливо з постановки голосу та диригування, завдяки чому досягається єдність у формуванні високих професійних якостей майбутнього вчителя музики.

Мета курсу: спираючись на багатовікові традиції з хорового мистецтва України підготувати майбутніх магістрів до організації і здійснення викладацької та вокально-хорової діяльності зі студентами на уроках музики та в позаурочний час.

Завдання курсу: забезпечити підготовку висококваліфікованих фахівців в галузі хорового мистецтва не тільки певною сумою практичних та методичних знань, умінь та навичок, а й через стимулювання в них професійно-творчого розвитку, становлення особистісної професійної позиції, спрямованої на художнє мислення та готовність до самовдосконалення.

Вивчення курсу передбачає формування у магістрів **знань:**

- на основі національно-культурних та художніх традицій хорового мистецтва в Україні, а також в інших регіонах світу;
- з урахуванням ролі хорового мистецтва в системі художньо-естетичного, морального виховання студентів;
- на основі мети, завдань, принципів, змісту і методики роботи з хором;
- враховуючи особливості розвитку вокально-хорових навичок;

- спираючись на народні традиції, духовну музику, кращі зразки класичної та сучасної хорової творчості українських та зарубіжних композиторів;
- враховуючи біографічні відомості про авторів музики і тексту, епоху, в котрій вони жили, зміст твору та його художні особливості;
- на основі шляхів формування хормейстерського мислення;
- враховуючи особливості інтеграції різних стилів і жанрів хорової музики;
- враховуючи технологічні особливості проведення практики роботи з хором;
- спираючись на врахування характеристики головних якостей хормейстера: любові до професії, комунікативність; емоційність, артистизм, воля, саморозвиток і самовдосконалення, творчий потенціал.

Вивчення курсу передбачає формування у магістрів **умінь**:

- прищеплювати професійний інтерес до хорового мистецтва, як ефективний засіб духовного, морального та естетичного виховання студентів;
- виховувати художній смак за допомогою різнопланового високохудожнього репертуару;
- удосконалювати навички вокально-хорової техніки: співоча постава, вокальне дихання, звукоутворення, володіння вокальними позиціями (в мікстовому, грудному і головному регістрах), інтонація і стрій, чітка артикуляція і дикція, ансамбль і художня виразність, мистецтвом резонансного співу;
- використовувати в роботі з хором синтез технічних і художніх елементів вокально-хорового виконавства (звуковедення, темброва і динамічна рівновага голосів, темпоритм, агогіка);
- зробити аналіз хорової партитури з точки зору визначення ідейно-художньої концепції твору, форми, ладотонального плану,

- особливостей мелодичної та гармонічної мови, метроритму, стилю композитора, літературного тексту, вокально-хорової специфіки;
- оволодівати методами і прийомами вокально-хорової роботи та диригентською майстерністю на репетиціях хорового класу та практичної роботи з хором;
 - використовувати аудіовізуальну техніку з метою самоконтролю та самоаналізу диригентської інтерпретації хорового твору, доцільності використання методичних прийомів з вокально-хорової роботи, тощо;
 - виховувати у себе особистісні якості керівника хору: швидку реакцію, виконавську волю, почуття відповідальності, творчу ініціативу, емоційність та артистизм в умовах репетиції, екзаменів та концертних виступів;
 - поєднувати роботу з хором з технологією диригентського жесту: «Слухати й чути руками».

Важливу роль у розв'язанні цих Завдань грає не тільки зміст предмета, але й методи навчання, особистий вплив педагога, форми контролю й критерії оцінок.

Виховна функція органічно поєднується з навчальною. Керівник хору вчить глибоко осмислювати поетику слова й виразність живої мовної інтонації, оволодівати барвами хорової палітри різних за характером творів. З цією метою він підбирає доступний музичний матеріал, вивчення якого сприятиме вихованню високих патріотичних почуттів та естетичного смаку. Репертуар має бути високохудожнім та різноманітним. Поряд із сучасною музикою, якій характерна свіжа гармонія, гострі дисонанси, пульсуючий ритм, необхідно пробуджувати інтерес до великих надбань вітчизняної та зарубіжної класичної хорової музики, народних пісень. Вирішальне значення виховної функції – створення умов для організації самостійної роботи учасників хору, формування наполегливості, почуття відповідальності, патріотизму.

Завдання розвивальної функції – у систематичному сприйманні хорової музики на основі емоційно-пізнавальної діяльності студентів. Вони повинні навчитися визначати головне в ідейно-художньому змісті хорового твору, порівнювати подібні та різні за характером твори, свідомо долати труднощі,

пов'язані з інтонуванням, досягненням ансамблю, строю, активною роботою артикуляційного апарату, розвивати емоційну сферу виконавців, використовуючи в роботі елементи новизни, яскраві приклади, проблемні ситуації, факти, наочність.

Зміст понять із хорового класу необхідно тісно пов'язувати з навчальними, виховними, розвиваючими функціями завдань. Визначити зміст кожної конкретної теми, розділу і репетиції треба з урахуванням таких критеріїв: цілісного навчання у відповідності з сучасними вимогами педагогічної науки, покликані виховувати гармонійну людину; урахування вікових особливостей, що дозволяє наблизити учбовий репертуар до рівня музичних здібностей студентів; між предметної координації (диригування, постановка голосу, основний інструмент, сольфеджіо, гармонія) для всебічного аналізу хорового твору, розвитку вокально-хорових навичок; відповідної кількості годин, відведених на вивчення даного музичного матеріалу. Знання критеріїв змісту навчання допоможе керівникові хорового класу свідомо підходити до вирішення навчально-виховних завдань і буде сприяти формуванню творчої особистості магістранта, керівника хорового колективу.

Форми роботи хорового класу визначаються загально педагогічними положеннями. Сучасна педагогіка вважає урок основною формою організації навчання. Заняття хорового класу проводиться у формі репетиції. У свою чергу, репетиційна робота, залежно від складності твору та поставленого завдання, може бути різноманітною: окремо по хорових партіях, групах, усім складом хору.

Так, наприклад, процес роботи над музичним твором умовно можна поділити на три етапи. На першому етапі керівник:

- вивчає хорову партитуру, враховуючи індивідуальні можливості студентів; вносить певні зміни із метою виразного її виконання у межах робочого діапазону, не порушуючи при цьому творчого задуму композитора;
- накреслює схему роботи: коротке вступне слово, показ твору з наступним узагальненням вражень від прослуханого (колективне обговорення і загальна оцінка).

Таким чином, у виконавців складається уявлення про характер, стиль та ідейний зміст твору.

Другий етап передбачає поступове заглиблення у зміст твору:

- робота по хорових партіях індивідуально та в ансамблях (залежно від характеру і ступеню складності твору);
- підбір спеціальних вправ, розспівок для подолання складних місць твору з боку інтонування, ритму, гармонії;
- робота над звукоутворенням, ансамблем, темпом, динамікою та іншими засобами музичної виразності, необхідними для відтворення художніх завдань.

Третій етап є підсумком роботи двох попередніх і передбачає удосконалення виконавської майстерності на основі творчого ставлення колективу до своєї діяльності в хорі. Керівник досягає органічної єдності усіх елементів, підпорядковуючи їх головній меті – правдиво і виразно розкрити художній зміст твору.

На цьому етапі керівник використовує такі прийоми:

- виконання твору в цілому, напам'ять, із наступним обговоренням;
- використання аудіо запису для порівняння відповідності задуму виконання з стилем і змістом твору;
- досягнення виконавського ансамблю: єдиного темпу, динаміки, звукоутворення, рівноваги у звучанні хорових партій;
- концертний виступ та його обговорення.

Структура програми навчальної дисципліни
«ХОРОВИЙ КЛАС І ПРАКТИКА РОБОТИ З ХОРОМ»
(за вимогами ECTS)

I. ОПИС ПРЕДМЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Предмет «Хоровий клас і практика роботи з хором»

Курс:	Галузь знань, шифр напрямку підготовки, освітньо- кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
<p>Кількість кредитів, відповідних ECTS: <i>4 кредити</i></p> <p>Змістові модулі: <i>2 модулі</i></p> <p>Загальний обсяг дисципліни (години): <i>144 години</i></p> <p>Тижневих годин: <i>3 години - 3 семестр</i> <i>2 години – 4 семестр</i></p>	<p>Галузь знань – 0202 «Мистецтво»</p> <p>Напрямок підготовки 8.02020401 «Музичне мистецтво»</p> <p>Освітній рівень – другий (магістерський)</p>	<p>Нормативна</p> <p>Рік підготовки: 2</p> <p>Семестр: 3-4</p> <p>Аудиторні заняття: <i>58 годин, з них:</i> Практичні заняття: <i>40 годин</i> Лабораторна робота: <i>18 годин</i></p> <p>Самостійна робота: <i>44 години</i></p> <p>Модульний контроль: <i>6 годин</i> Семестровий контроль: <i>36 годин</i></p> <p>Вид контролю: <i>Екзамен – 4 семестр</i></p>

II. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

Розподіл навчального часу за розділами та видами занять

№ п/п	Назви теоретичних розділів	Кількість годин						
		Разом	Аудиторних занять	Практичних занять	Лабораторних занять	Семестровий контроль	Самостійна робота	Підсумковий контроль

Змістовий модуль II.

Специфіка хорового виконавства.

III семестр

1.	Обробки народних пісень для хору (М.Лисенко, К.Стеценко, Я.Степовий, С.Людкевич, О.Кошиць, М.Леонтович та інші,)	24	16	12	4	0	6	2
2.	Характерні стильові особливості виконавства української духовної музики на сучасному етапі	26	20	12	8	0	5	1
3.	Впровадження в роботі з хором творчого доробку сучасних українських композиторів	22	16	12	4	0	5	1
	<i>Разом</i>	72	52	36	16	0	16	4

IV семестр

1.	Особливості сучасного хорового письма, новаторські засоби музичної виразності.	36	6	4	2	0	28	2
	<i>Разом</i>	72	6	4	2	36	28	2

Всього: 144 години

III. ЗМІСТ ПРОГРАМИ

Орієнтовна тематика лекційних занять.

Навчальний модуль II.

Специфіка хорового виконавства.

Тематичний модуль 2.1 *Обробки народних пісень для хору (М.Лисенко, К.Стеценко, Я.Степовий, С.Людкевич, О.Кошиць, М.Леонтович та інші).*

Основним змістом занять у хоровому класі є вивчення і виконання навчального репертуару. Першоджерелом вокально-хорового мистецтва є фольклорна діяльність, що через синтетичну природу (звукологічні формули, стійкі мовні інтонаційні звороти, ритмічні рухи, театралізовані магічні дійства передавали сутність народного світосприйняття.

Використання в роботі з хором творчого доробку обробок народних пісень українськими композиторами-класиками (М.Лисенка, М.Леонтовича, К.Стеценка, Я.Степового, С.Людкевича, О.Кошиця та інших, які збагатили народну пісню своїм творчим інтонаційним мисленням, наблизили її до сприйняття сучасною молоддю, тому що, «ніде дух народу не відбився так живо й світло в піснях, як в українців».

Питання для самостійної роботи:

1.Вироблення координації між елементарними диригентськими рухами і хоровим співом.

2.Впевнено диригувати вивчений хоровий твір.

Література основна: 1,1; 1,3; 1,4; 1,7; 1,10; 1,12.

Література додаткова: 2,2; 2,3; 2,4; 2,8; 2,11;2,15.

Тематичний модуль 2.2 *Характерні стильові особливості виконавства української духовної музики на сучасному етапі. У духовно-православній галузі музичної культури відбувалося становлення професійної церковної музики, пов'язаної із запровадженням нотографічного письма, а в XIII – XIV ст. зароджується і поза церковна духовна пісня (псальма), яка існувала в усній формі.*

Питання для самостійної роботи:

1. Передача диригентським жестом виразного дихання; взаємозв'язок звукового уявлення з відчуттям пульсації в кисті.
2. Представити письмову анотацію обсягом не менше 12 сторінок.

Література основна: 1,1; 1,3; 1,4; 1,7; 1,10; 1,12.

Література додаткова: 2,2; 2,3; 2,4; 2,8; 2,11; 2,15.

Тематичний модуль 2.3 Впровадження в роботі з хором творчого доробку

сучасних українських композиторів. (Л. Дичко, Е. Станкович, В. Степурко, І. Карабіц, В. Зубицький, В. Сільвестров, Б. Фільц та інші) твори яких вражають своєю заглибленістю в духовний світ людини, звернені до своїх національних витоків, історії свого народу.

Питання для самостійної роботи:

1. Удосконалення диригентських рухів. Засвоєння репетиційного руху.
2. Аналіз тексту твору з позиції роботи над дикцією.

Література основна: 1,2; 1,3; 1,5; 1,6; 1,8; 1,9.

Література додаткова: 2,1; 2,4; 2, ; 2,13; 2,17; 2,185; 2,10.

Тематичний модуль 2.4 Особливості сучасного хорового письма, новаторські засоби музичної виразності. Засвоєння інтонування нових ладових систем. Сучасна хорова музика потребує знання специфічних особливостей хорового письма, врахування нових засобів музичної виразності. Роль тембрових, сонористичних барв, кварто-квінтова будова акордів, широке використання речитації, вигуків, гліссандо, шумових ефектів: подолання бар'єру між музичною і мовною інтонацією.

Засвоєння інтонування нових ладових систем. Використання спеціальних вправ та спів мелодичних уривків з окремих хорових творів для вироблення навичок виконання широких інтервалів, переходу з одного співочого регістру в інший, засвоєння елементів поліритмії, хроматизації поліладовості, тощо.

Вокально-хорова імпровізація – як творчий процес. На першому етапі вокально-хорову імпровізацію слід використовувати під час розспівування хору – в залежності від сутності художнього образу – співати в народній, класичній або

сучасній манері, використовувати різні темброві барви, рецитації, шумові ефекти, тощо. Використовувати фантазію студентів на співставленні традиційної функціональної системи мажору-мінору, з сучасною пов'язаною з музичною і мовною інтонацією.

Питання для самостійної роботи:

1. Незалежний рух рук у відповідності з розміщенням хорових партій, фактури партитури та її динаміки.

2. Визначення виконавського характеру та особливості диригентського жесту, якого потребує виконання твору.

Література основна: 1,2; 1,3; 1,5; 1,6; 1,8; 1,9.

Література додаткова: 2,1; 2,4; 2, ; 2,13; 2,17; 2,185; 2,10.

IV. НАВЧАЛЬНО - МЕТОДИЧНА КАРТА

дисципліни «Хоровий клас і практика роботи з хором», «магістр» II курс

Разом: 144 год., практичні заняття – 40 год., лабораторні – 18 год., самостійні - 80 год., МКР – 6 год., семестровий контроль – 36 год..

Назва модуля	<i>Специфіка хорового виконавства.</i>			
Кількість балів за модуль	376			63
Практичні заняття 1+10 балів	Обробки народних пісень для хору (М.Лисенко, К.Стеценко, Я.Степовий, С.Людкевич, О.Кошиць, М.Леонтович). 12 годин 66 балів	Характерні стильові особливості виконавства української духовної музики на сучасному етапі. 12 годин 66 балів	Впровадження в роботу з хором творчого доробку сучасних українських композиторів. 12 годин 66 балів	Особливості сучасного хорового письма, новаторські засоби музичної виразності. 4 години 22 бали
Самостійна робота	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів
Лабораторні заняття	4 години 22 бали	8 годин 44 бали	4 години 22 бали	2 години 11 бали
Види поточного контролю	МКР 2 години 25 балів	МКР 1 година 25 балів	МКР 1 година 25 балів	МКР 2 години 25 балів
Підсумковий контроль				Екзамен (40 балів) Всього – 439 балів, коефіцієнт – 7,3

V. КАРТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

III семестр

Змістовий модуль II. Методика вокальної хорової роботи в хоровому класі					
№	Зміст завдання	Години на виконання за ТП	Література	Академічний контроль	Бали
1.	Вироблення координації між елементарними диригентськими рухами і хоровим співом.	6	12; 2,2; 2,3; 2,4; 2,8; 2,11;2,15; 2,18; 2,19	Контрольне прослуховування	5
2.	Передача диригентським жестом виразного дихання; взаємозв'язок звукового уявлення з відчуттям пульсації в кисті.	5			5
3.	Удосконалення диригентських рухів. Засвоєння репетиційного руху.	5	1,92,1; 2,4; 2, ; 2,13; 2,17 2,185; 2,10	Контрольне прослуховування	5
Всього		16			15

IV семестр

Змістовий модуль II. Методика вокальної хорової роботи в хоровому класі					
№	Зміст завдання	Години на виконання за ТП	Література	Академічний контроль	Бали
1.	Незалежний рух рук у відповідності з розміщенням хорових партій, фактури партитури та її динаміки.	28	1,92,1; 2,4; 2, ; 2,13; 2,17 2,185; 2,10	Контрольне прослуховування	5
Всього		28			5

VI. СИСТЕМА ПОТОЧНОГО І ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ

Навчальні досягнення з дисципліни «Хоровий клас і практика роботи з хором» оцінюються за модульно-рейтинговою системою, в основу якої покладено принцип обов'язковості модульного контролю, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь та навичок; розширення кількості підсумкових балів до 100.

Контроль успішності студентів з урахуванням поточного і підсумкового оцінювання здійснюється відповідно до навчально-методичної карти, в якій зазначено види й терміни контролю. Систему рейтингових балів для різних видів контролю та порядок їх переведення в національну (4-бальну) та європейську (ECTS) шкалу подано у табл. 6.1, та 6.2.

Розрахунок рейтингових балів за видами поточного (модульного) контролю

Таблиця 6.1

II курс

№ п/п	Вид діяльності	Кількість рейтингових балів за одиницю	Одиниць	Всього
1.	Відвідування практичних занять	1	20	20
2.	Відвідування лабораторних занять	1	9	9
3.	Робота на практичних заняттях	10	20	200
4.	Робота на лабораторних заняттях	10	9	90
5.	Самостійна робота	5	4	20
6.	МКР	25	4	100
Всього рейтингових балів		439		
Екзамен		40		
Всього з урахуванням коефіцієнта		60		

Коефіцієнт – 7,3

Методи контролю: індивідуальне опитування, фронтальне опитування, комбіноване опитування, усна співбесіда, усний залік, програмоване опитування, стандартизований контроль (виконання завдання, еталону).

Методи самоконтролю: самоспостереження, самоаналіз, самооцінка, самокорекція.

Форми контролю: контрольне прослуховування, академічний показ, залік.

Види контролю: попередній, поточний, рубіжний (періодичний), підсумковий.

Таблиця 6.2

Порядок переведення рейтингових показників успішності у європейські оцінки ECTS

Підсумкова кількість балів (max – 100)	Оцінка за 4-бальною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS
1 – 34	«незадовільно» (з обов'язковим повторним курсом)	F
35 – 59	«незадовільно» (з можливістю повторного складання)	FX
60 – 68	«достатньо»	E
69 – 74	«задовільно»	D
75 – 81	«добре»	C
82 – 89	«дуже добре»	B
90 – 100	«відмінно»	A

Загальні критерії оцінювання успішності студентів, які отримали за 4-бальною шкалою оцінки «відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно», подано у табл. 6.3.

Загальні критерії оцінювання навчальних досягнень магістрів

Оцінка	Критерії оцінювання
„відмінно”	<p>Ставиться за повні та міцні знання хорових партій в заданому обсязі, вміння вільно виконувати практичні завдання, передбачені навчальною програмою.</p> <p>Аналізувати хорове звучання, якість виконання, чути і виправляти інтонаційні недоліки. Досягнути точності темпу, ритму, штрихів, динаміки, агогіки, специфіки тембрового загального звучання та створити єдність і цілісність музично-художнього образу твору.</p> <p>Обов’язкова участь в концертах.</p>
„добре”	<p>Ставиться за вияв студентом повних, систематичних знань із дисципліни, успішне виконання практичних завдань, здатність до самостійного поповнення та оновлення знань. Але у відповіді студента наявні незначні помилки.</p>
„задовільно”	<p>Ставиться за вияв знання основного навчального матеріалу в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої фахової діяльності, поверхову обізнаність з основною і додатковою літературою, передбаченою навчальною програмою; можливі суттєві помилки у виконанні практичних завдань, але студент спроможний усунути їх із допомогою викладача.</p>
„незадовільно”	<p>Виставляється студентові, відповідь якого під час Відтворення основного програмового матеріалу поверхова, фрагментарна, що зумовлюється початковими уявленнями про предмет вивчення. Таким чином, оцінка „незадовільно” ставиться студентові, який неспроможний до навчання чи виконання фахової діяльності після закінчення ВНЗ без повторного навчання за програмою відповідної дисципліни.</p>

**Розподіл балів, що присвоюються протягом
вивчення дисципліни «Хоровий клас і практика роботи з хором»**

II курс

Поточне тестування та самостійна робота						ІНДЗ	Кількість балів без Урахування коефіцієнта	Коефіцієнт	Кількість балів з урахуванням коефіцієнта	Підсумковий тест (екзамен)	Сума
<i>Специфіка хорового виконавства</i>											
T1	T2	T3	МКР	T4	МКР	0	439	7,3	60	40	100
93	115	93	75	38	25						

Разом: 60 балів з урахуванням коефіцієнта

Кожний модуль включає бали за поточну роботу на практичних заняттях, виконання самостійної роботи, індивідуальну роботу, модульну контрольну роботу.

Модульний контроль знань здійснюється після завершення вивчення навчального матеріалу модуля.

РЕПЕРТУАР ХОРОВОГО КЛАСУ

Духовна музика

1. М. С. Скорик Псалом № 38 „Не карай мене”.
2. Г. Гаврилець „Богородице Діво, радуйся”(псалом).
3. Дм. Бортнянський Концерт № 28.
4. Дм. Бортнянський Концерт № 32.
5. М. Скорик Псалом № 53.
6. І. Дегтярев «Хваліте іме Господа».
7. «Ой зійшла зоря» - релігійний кант, муз. М. Монових.
8. «На небі зірка ясна засіяла» - муз. обр. О. Нижанківського.
9. «Що то за предиво» - різдвяна колядка в обр. В. Барвінського.
10. «Алілуя», муз. С. Модкевича.
11. «Під його милістю», муз. Д. Бортнянського.
12. «На божественній стражі», муз. А. Веделя.
13. «Радуйтеся, праведнії», муз. М. Березовського.
14. «Святий Боже», муз. С. Воробкевича.
15. «Многая літа», слова і муз. С. Воробкевича.
16. «Молитва за Україну» муз. М. Лисенка, вірші О. Кониського.
17. Є. Легостаєв «Хвалите Господа с небес».
18. М. Скорик «Не карай мене, о Господи».
19. П. Чесноков «Хвалите Господа с небес».
20. М. Леонтович «Прелюдія».
21. М. Скорик. Псалом «Не карай мене, о Господи».
22. А. Гаврилець «Засвічу свічу».
23. О. Андреев-Оскар «Тропар Різдва».
24. М. Вербицький «Ангел вопієше».
25. Невідомий український композитор XVII століття. Партесний концерт .
26. «Пречистому Твоєму образу поклоняємося».

Духовна музика (зарубіжні меси)

1. Г. Форе Меса № 5 „Agnus Dei”.
2. С. Франк „Псалом”.
3. А. Ведель «Ти моя кріпость, Господи».
4. А. Ведель «Душе моя».
5. А. Ведель «Величая величаю Тя, Господи».
6. З. Штробах «Ave Maria».
7. А. Вівальді «Gloria» №7 «Domine fili»
8. Дж. Бусто «Ave Maria».
9. Д. Лобо «Pater noster» (Отче согріших).
10. К. Монтеверді «Cantate Domino»(Воспойте Господеві).

Твори зарубіжних композиторів

1. Й. Брамс «Пісня долі».
2. В. Моцарт «Соната D-dur», 1 ч.
3. Ф. Ліст «Концертний етюд №3 Des-dur».
4. Г. Гендель «Соната ля-мажор».
5. В. Моцарт «Фантазія сі-мінор».
6. О. Пітерсон «Етюд».
7. Р. Шуман «Анданте з квартету соль-мажор».
8. К. Дебюссі «Мрії».
9. К. Дженкіс. Adiemus «Amate Adea».
10. Б. Чілкот. A little Jazz Mass «Gloria»
11. К. Орф «O Fortuna».
12. Македонська народна пісня в обробці О. Зінов'єва «Сел наш Цуцул на землю».
13. Рукопис XVII століття. Анонім. Партесний концерт «Кто ны разлучит».
14. Д. Смирнов Концерт для женского хора в 5-ти частях:

1. «Тебе поём»

2. «Благослови, душе моя, Господи»
3. «Ныне »
4. «Свете тихий»
5. «Хвалите имя Господне»

15. П. Чесноков «Совет превічний».

Твори українських композиторів

1. Є. Станкович „Купальські пісні”.
2. обр. Л. А. Байди „Ой ходить Царенко” веснянка.
3. обр. Барабаш „Царівно” веснянка.
4. обр. Барабаш „Гаївка”.
5. І. Шамо „Веснянка”.
6. обр. І. Захаржевського „Ой на горі калина”.
7. Левшенко „Весняночка-паняночка”.
8. Г. Гаврилець „Купалочка.”
9. Г. Гаврилець „Засвічу свічу”.
10. Федорів „Ходила я по садочку”.
11. В. Степурко „Павана у завітчаних садах” (диптих).
12. Народна «Помощу кладочку».
13. Народна «А хто видав».
14. Ф. Колеса «Нарвала квіточок».
15. З. Лисько «Питалася мати дочку».
16. Народна «Ой весна - весняночка».
17. Народна «Благослови мати».
18. І. Штогаренко «На вгороді коло броду».
19. Домінчин «Марина».
20. І. Захаржевський «Не сходило вранці сонечко».
21. Л. Ревуцький «Хустина».
22. Б. Лятошинський « Із-за гаю сонце сходить».

23. О. Кошиць «Ой зійди, зійди».
24. І. Марток «Косив косар сіно».
25. О. Яковчук «Було не рубати».
26. А. Кушніренко «Чи я то долина».
27. О. Андрєєва «Наймичка».
28. М. Лисенко «Веснянка» з опери «Енеїда», муз. редакція І. Захаржевського.
29. К. Стеценко «Гей, видно село», «Щедрий вечір», «Ой сива та, зозуленька»(українські народні пісні в обробці).
30. Українська народна пісня «Плавай, плавай, лебедонько» на слова Т.Г. Шевченка.
31. Українська народна пісня «Думи мої» на слова Т.Г. Шевченка.
32. Українська народна пісня в обробці М. Колесси «Весна наша».
33. Українська народна пісня в обробці Ф. Колесси, М. Колесси «ой, у полі криниченька».
34. Українська народна пісня в обробці К. Стеценка, вірші Б. Ленського «Чуєш, брате мій».
35. Українська народна пісня в обробці М. Вериківського «Ой дзвони, дзвонять».
36. «Колискова» сл. Л. Українки, муз. А. Авдієвського.
37. «Сонце заходить» вірші Т. Шевченка, муз. В. Іконника.
38. «Сонячний струм» вірші Бацо, муз. Л. Дичко.
39. М. Раков «Перші фіалки».
40. Д. Кабалевський «Концерт для скрипки з оркестром», 1 ч.
41. «Жито-мати» укр.. народна пісня, обробка Г. Верьовки.
42. «Ой, нащо ви, славні брати-гайдамаки» муз. К. Стеценка, вірші С. Черкасенка.
43. «Копав, копав криниченьку» українська народна пісня, обробка А. Авдієвського.
44. «Закувала та сива зозуля» музика П. Ніщинського, вірші Т. Шевченка.
45. «Зійди, та зійди, ясен місяченьку» українська народна пісня, обробка М. Куща.
46. «Як була я маленька» українська народна пісня, обробка А. Авдієвського.

47. «Думи мої, думи» літературно-музична композиція, обробка А. Авдієвського.
48. Г. Гаврилець. Колядка «Свят вечор».
49. Г. Гаврилець. Щедрівка «Гой, питалася княжа корона».
50. Ф. Колесси «В гаю зелененькім».
51. «Щедрівка» українська народна пісня, обробка О. Яковчука.
52. «Лебедина вірність» муз. Є. Мартинова, вірші А. Дементьєва.
53. В. Степурко «Павана» (у завітчаних садах).
54. О. Некрасов «Занадився журавель».
55. «Віночок закарпатських народних пісень» в обробці В. Бриліант.
56. «Ой там за лісочком» українська народна пісня, обробка А. Авдієвського.
57. А. Гнатишин «Ой музику дуже люблю».
58. О. Яковчук «Щедрівка».
59. «Коло млина» українська народна пісня, обробка А. Гнатишина.
60. «Пісне моя» муз. Д. Січинський, вірші І. Франка.
61. «Срібні сани» муз. В. Жданкін, вірші Б.І. Антонича.

IX. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА:

Основна література:

1. Асаф'єв Б.В. О хоровом искусстве. - Л.:Музыка, 1980.
2. Безбородова Л.А. Дирижирование. – М., 1985.
3. Бенч О.Г. Хорова школа Павла Муравського. – К., 1993.
4. Бенч О.Г. Хороспів українців// „Український світ”. - №1, 1993.
5. Вахрушев А.В. Основы хоровой педагогики. – М.: Музыка, 1997.
6. Дмитрієвський Г. Хороведение и управление хором. – М.:Музгиз,1953.
7. Ержемський Г. Структура общения дирижера. – Краснодар, 1975.
8. Казачков С.А. Дирижёр хора – артист и педагог. – Казань: Изд-воКаз. Ун-та, 1998.
9. Колеса М. Основи техніки диригування. – К.:Держвид, 1960.
10. Королюк Н. Корифеї української хорової культури ХХ століття. – К.: Музична Україна, 1994.
11. Кофман Р.І. Виховання диригента: психологічні особливості. – К.: Музична Україна,1986.
12. Лащенко А.П. З історії Київської хорової школи. – К.: Музична Україна, 2007.
13. Мархлевський А. Практичні основи роботи в хоровому класі. – К.: Музична Україна, 1986.
14. Медынь Я.Г. Методика преподавания дирижерско-хоровых дисциплин. -М., 1977.
15. Мухин В. Вокальная работа в хоре// Работа в хоре. _ М.: Музыка, 1964
16. Попов С. Организационные основы работы самодеятельного хора// Работа в хоре. – М.: Музыка, 1964.
17. Романовський Н.В. Хорової словарь. – М.: Музыка, 2000.
18. Смирнова Т.А. Теорія та методика диригентсько-хорової освіти у вищих навчальних закладах: психолого-педагогічний аспект: Монографія. Харківський НПУ імені Г.С. Сковороди, 2009
19. Соколов Вл. Работа с хором. – М.: Музыка, 1967.
20. Чесноков П. Хор и управление им. – М.: Музгиз, 1952.

21. Шепелев В.М. Интерпретация музыки как средство воспитания чувств школьников. – М., 1984.

Додаткова література:

1. Асафьев Б. Музыкальная форма как процесс. Кн. 1-2. – М., 1930. – Л.: Музыка, 1947.
2. Браудо И. Артикуляция // О произнесении мелодии. – Л.: Музыка, 1973.
3. Виноградов К.П. «Работа над дикцией в хоре». Москва «Музыка» 1967.
4. Дмитриев Л. Основы вокальной педагогики. – М.: Музыка, 1968.
5. Дмитриева Л. Г., Черноиваненко Н. М. «Методика музыкального воспитания в школе». Москва «Просвещение», 1989.
6. Дмитриевский Г. Ансамбль хора. Работа с хором. – М.: Музыка, 1972.
7. Емельянов, В.В. Развитие голоса. Координация и тренинг. – С.-Пб.: Лань, 2007.
8. Из истории музыкального воспитания. Сб.ст. Составитель-Апраксина О.А. Москва, 1985
9. Кондрашин К. Мир дирижера. Технология вдохновения. – Л.: Музыка, 1976
10. Лащенко А. Хоровая культура: аспекты изучения и развития. – К.: Музична Україна, 1989.
11. Левандо П. Проблемы хороведения. – Л.: Музыка, 1974.
12. Мазель, Л.А. О соотношении между содержанием и средствами музыки // . Вопросы анализа музыки: опыт сближения теоретического музыкознания и эстетики. – М., 1978. – С. 23-73.
13. Ольхов К. Вопросы теории дирижерской техники и обучения хоровых дирижеров. – Л.: Музыка, 1979.
14. Сергеев А.А. «Воспитание детского голоса». Москва «Академия педагогических наук РСФСР» 1950 год.
15. Струве Г.А. Школьный хор. – М.: Музыка. – 1981.
16. Стулова Г.П. Хоровой класс. – М.: Просвещение, 1988.

- 17.** Тевлина В.К. «Вокально-хоровая работа» в кн. «Музыкальное воспитание в школе». Выпуск 15 Москва 1982 год.
- 18.** Урбанович Г. «певческий голос учителя музыки» в кн. «Музыкальное воспитание в школе» выпуск 12.Москва 1977 год.
- 19.** Чесноков П. Хор и управление им. – М.: Музгиз, 1952.